

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ
1621 ਈ. ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਭੁਗਡੇ ਗੇ
ਜੀ ਦੀ ਰੁਖ ਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
ਘਰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।
ਵਿਧੇ ਹੋਇਆ।

ਅਪ ਜੀ ਨਜਮ ਤੋਂ ਹੀ ਕੇ ਪਰਤੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਭੋਗ ਪੁੱਟ
ਅਤੀਤ ਬਿਚੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ, ਲਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਬੇਠ 26 ਸਾਲ
ਅਪ ਜੀ ਕੋਲ ਜੋ ਲੜ੍ਹਵੰਦ ਆਉਂਦਾ 9 ਮਹੀਨੇ 13 ਦਿਨ ਐਸੀ ਪੁੱ
ਜਾਂ ਲੜ੍ਹਵੰਦ ਵਾਂਦੇ, ਜੋ ਭੁਝ ਵੀ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਅਭੁਤ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ
ਅਪ ਪਸ ਮਾਇਆ ਜਾ ਬਸਤ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਸਿਸਲ ਕਿਧਰ ਢੂਕਿਆ
ਹੁੰਦਾ ਉਸਦੁੰਹੇ ਇਦੇ।

ਅਪ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਸਾਹਿਬ
ਨਾਲ ਤੁਹਾਨਾ ਮੱਲ ਸੀ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਫਗਵਾਂ ਪਾਸ ਪਲਾਣੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਗੋਲਾਕਾਰ ਹੱਥ
ਤੇ ਮਾਲਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ 'ਬਚਾ
ਸਾਹਿਬ ਉਠੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਬਚਾਲੇ' ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਸ
ਦਿੱਤਾ। ਅਪ ਜੀ ਮੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਕੁਕਾਇਆ। ਇਧਾ ਬਾਬੇ ਬਚਾਲੇ
ਨਾਲ ਐਸੀ ਸੁਖਮਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ, ਸੌਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਬੇ ਗੁਰੂ
ਅਪ ਦੀ ਤੇਰਾਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਿਆ। ਪਗਟ ਕਰ ਲਈ 22 ਸੌਨੀਆਂ ਲਾ
ਪਾ ਪਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਸੀਆਂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅਪ ਜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵੱਖ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਾਰਹ ਕਰਨ ਲੱਗ
ਕੇ ਪਸੰਦੇ ਤੇ ਫਗਾਇਆ। ਸੀਸ ਪਾਸੀਂ ਪਈ।

ਤੁਹਾਨਾ ਮੱਲ ਨੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਤੇ (ਗੁਰੂ) ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਜੋ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੋ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪ
ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ
ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਸਰੀਰ ਆਯੁ
ਉਹ ਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ
ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ
ਕਮਾਈ ਲੀਤੀ। ਤੁਹਾਨਾ ਲੱਗੀ ਜੀ ਉਹ
ਵਿਚਾਰਪੁਰ (ਜਲੰਧਰ) ਨਿਵਾਸੀ ਦੀ
ਪੁੱਤਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਨਾਲ ਹੋਇ

ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੋਇ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਦੀ ਕੇ ਦਿੱਲੀਆਂ

ਧੀਰ ਮੇਰਾਣ (ਪਰਬਤ) ਖਿਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਜ ਕਿ ਬਾਣੀ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦੇ।
ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਭੁਗ ਜਿੰਨਾ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਂ ਬਿਚੀ ਦੋਤੀ।
ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੋ ਰਚਨ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ
ਘਰਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਉਸ ਨੇ
ਅਪਣੇ ਸਾਬੀਆਂ ਸੋਚੇ ਪੀਗੇ ਨੂੰ
ਸੇਪੂਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਸਬਲ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਲੇ
ਮੈਂਜੂਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਬਲ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਾਨਾਨ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬੀਚੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪਰ
ਸਮੇਤ ਬੀਚੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪਰ
ਪੀਗੇ ਪੁੱਜਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਕਰਕੇ
ਧੀਰ ਹੋ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ
ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਦੀ ਲੁਗਤ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਹੈ।

ਅਪ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰੂ ਹਿਂਗਿੰਡਿ ਦੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ
ਹੀ ਦੀ ਲੁਗਤ ਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੇਚੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਲੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕ ਕਰਨ<br

